

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ІННОВАТИКИ,  
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ ТА ІНФРАСТРУКТУРИ**

**ЗАТВЕРДЖУЮ**

Директор Навчально-наукового інституту інноватики, природокористування та інфраструктури

  
Василь БРИЧ  
“ 31 ” \_\_\_\_\_ 2023 р.

**ЗАТВЕРДЖУЮ**

В.о. проректора з науково-педагогічної роботи  
Віктор ОСТРОВЕРХОВ  
\_\_\_\_\_ 2023 р.



**ЗАТВЕРДЖУЮ**

Директор Навчально-наукового інституту новітніх освітніх технологій

  
Святослав ПИТЕЛЬ  
“ 31 ” \_\_\_\_\_ 2023 р.



**РОБОЧА ПРОГРАМА**

з дисципліни «Екологічне інспектування»

**Ступінь вищої освіти – бакалавр**

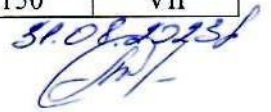
**Галузь знань: 10 «Природничі науки»**

**Спеціальність: 101 «Екологія»**

**Освітньо-професійна програма: «Екологічна безпека та охорона навколишнього середовища»**

**Кафедра екології та охорони здоров'я**

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції, год	Практ., год	ІРС, год	КПЗ, Тренінг, год	СРС, год	Разом, год	Залік (сем.)
Денна	IV	VII	26	14	2	6	102	150	VII
Заочна	IV	VII	8	4	-	-	138	150	VII

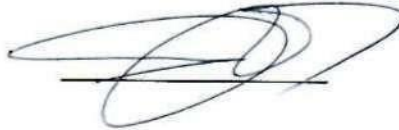


**ТЕРНОПІЛЬ - 2023**

Робочу програму склав: канд. с.-г. наук, доцент Олександр Бондар

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри екології та охорони здоров'я,  
протокол № 1 від 28.08.2023 р.

В.о. завідувача кафедри



к. е. н. Леонід БИЦЮРА

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності «Екологія», протокол  
№1 від 30.08.2023 р.

Голова групи  
забезпечення спеціальності



к. е. н. Леонід БИЦЮРА

Гарант ОПШ



к. е. н. Леонід БИЦЮРА

## СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

### 1. Опис дисципліни «Екологічне інспектування»

Дисципліна – Екологічне інспектування	Галузь знань, спеціальність, СВО	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 5	Галузь знань - 10 Природничі науки	Статус дисципліни вибіркова Мова навчання українська
Кількість залікових модулів – 3	Спеціальність - 101 Екологія	Рік підготовки: <i>Денна – IV</i> <i>Заочна – IV</i> Семестр: <i>Денна – VII</i> <i>Заочна – VII</i>
Кількість змістових модулів – 2	Ступінь вищої освіти – бакалавр	Лекції: <i>Денна – 26 год.</i> <i>Заочна 8 год.</i> Практичні заняття: <i>Денна – 14 год.</i> <i>Заочна – 4 год.</i>
Загальна кількість годин – 150		Самостійна робота: <i>Денна – 102 год.</i> <i>Заочна – 138 год.</i> Індивідуальна робота – 2 год. Тренінг – 4 год. КПЗ – 2 год.
Тижневих годин: Денна форма навчання семестр – 10 год., з них аудиторних – 3 год.		Вид підсумкового контролю – Залік

### 2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Екологічне інспектування» є формування сучасного розуміння необхідності впровадження екологічно спрямованої господарської діяльності, надання майбутнім фахівцям теоретичних знань та практичних навичок з планування та порядку проведення екологічних інспекторських перевірок та прийняття відповідних рішень щодо забезпечення екологічної безпеки довкілля.

Основним завданням дисципліни «Екологічне інспектування» є засвоєння студентами знань про сучасні законодавчі та нормативно-правові основи взаємодії суспільства, людини і навколишнього середовища, а також склад, функції, повноваження та основні завдання контролюючих органів природного середовища органів влади при проведенні та оформленні результатів екологічних інспекторських перевірок об'єктів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:

- ✓ структуру і завдання Державної екологічної інспекції України та її територіальних підрозділів;
- ✓ права та обов'язки інспектора з охорони навколишнього природного середовища;
- ✓ вимоги до підготовки проведення перевірки інспектором з охорони навколишнього природного середовища;
- ✓ процедуру проведення перевірки дотримання природоохоронного законодавства суб'єктами господарювання;

- ✓ правила оформлення документів за результатами перевірки дотримання природоохоронного законодавства суб'єктами господарювання;
  - ✓ правила оформлення документів на притягнення до адміністративної відповідальності порушників природоохоронного законодавства;
  - ✓ особливості проведення перевірок дотримання природоохоронного законодавства в галузях: охорони надр, земельних, лісових та водних ресурсів, атмосферного повітря, природно-заповідного фонду, рослинного й тваринного світу, зелених насаджень населених пунктів, поводження з відходами.
- У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен вміти:
- ✓ правильно оформлювати документи необхідні для проведення перевірки дотримання природоохоронного законодавства суб'єктами господарювання;
  - ✓ правильно оформлювати акт перевірки дотримання природоохоронного законодавства суб'єктами господарювання;
  - ✓ правильно трактувати та застосовувати статті Кодексу України про адміністративні правопорушення;
  - ✓ правильно оформлювати протокол про адміністративне правопорушення в галузі охорони навколишнього природного середовища;
  - ✓ правильно оформлювати постанову про притягнення до адміністративної відповідальності винних у порушенні природоохоронного законодавства.

### **3. Програма навчальної дисципліни «Екологічне інспектування»**

#### **Змістовний модуль 1. Загальні аспекти екологічного інспектування.**

##### **Тема 1. Державна екологічна інспекція.**

Визначення, склад, функції та основні завдання Державної екологічної інспекції. Процеси, підконтрольні Державній екологічній інспекції. Колегія Державної екологічної інспекції. Структура керівництва та права Державної екологічної інспекції. Головний державний інспектор України з охорони навколишнього природного середовища. Спеціально вповноважені державні органи у галузі охорони природи та раціонального використання природних ресурсів. Основні завдання, обов'язки і права державних інспекторів. Державне управління охорони навколишнього природного середовища в області, його структура, завдання, права та повноваження.

##### **Тема 2. Громадський контроль у галузі охорони навколишнього природного середовища.**

Правове забезпечення громадського екологічного контролю в Україні. Основні функції, права та обов'язки громадських екологічних інспекторів.

##### **Тема 3. Особливості та характеристика інспекторських перевірок дотримання вимог екологічного законодавства.**

Види інспекторських перевірок. Планування та проведення інспекторських перевірок дотримання вимог екологічного законодавства. Оформлення результатів перевірки. Адміністративні заходи.

#### **Змістовний модуль 2. Галузево-компонентні аспекти екологічного інспектування**

##### **Тема 4. Екологічне інспектування природно-заповідних територій.**

Мета та завдання перевірок дотримання вимог природоохоронного законодавства на територіях ПЗФ. Документальна перевірка дотримання вимог природоохоронного законодавства на територіях ПЗФ. Натурна перевірка дотримання вимог природоохоронного законодавства на територіях ПЗФ. Оформлення результатів перевірки та надання приписів.

##### **Тема 5. Екологічне інспектування у галузі охорони, використання і відтворення тваринного світу.**

Контроль за охороною, використанням та відтворенням тваринного світу (у тому числі водних живих ресурсів). Порядок здійснення, основні завдання, планування та

організація державного контролю за дотриманням вимог охорони, використання та відтворення тваринного світу (у тому числі водних живих ресурсів). Перевірка орендарів водних об'єктів та користувачів водойм у режимах рибогосподарської експлуатації. Перевірка мисливських угідь.

**Тема 6. Здійснення державного контролю за станом атмосферного повітря, водними, лісовими та земельними ресурсами.**

Перевірки стаціонарних джерел забруднення повітря. Перевірки пересувних джерел забруднення повітря. Основні порушення законодавства про охорону атмосферного повітря. Здійснення державного контролю за охороною та раціональним використанням водних ресурсів. Перевірки водоохоронної діяльності промислових об'єктів. Екологічне інспектування використання земельних ресурсів. Здійснення державного контролю за охороною земельних ресурсів

**Тема 7. Перевірка об'єкту з питань утворення, розміщення та знешкодження відходів.**

Проблема відходів в Україні. Державний контроль у сфері поводження з відходами. Перевірка об'єкту з питань утворення, розміщення та знешкодження відходів.

**Тема 8. Результати інспектування і взаємодія екологічної інспекції з підрозділами державних установ.**

Результати екологічного інспектування та їх оформлення. Документи, що складаються по закінченню перевірки діяльності підприємства представником Державної екологічної інспекції. Види взаємодії державної екологічної інспекції з відповідним державним службами під час виконання своїх службових обов'язків

**4. Структура екзаменаційного кредиту дисципліни «Екологічне інспектування»  
денна форма навчання**

	Кількість годин					
	Лекції	Прак- тичні заняття	Індиві дуальна робота	Тренінг, КПЗ	Самостій на робота	Контро льні заходи
Змістовний модуль 1. Загальні аспекти екологічного інспектування.						
Тема 1. Державна екологічна інспекція.	2	2		2	14	Поточе опитування
Тема 2. Громадський контроль у галузі охорони навколишнього природного середовища.	2	2	1		14	
Тема 3. Особливості та характеристика інспекторських перевірок дотримання вимог екологічного законодавства.	2	2			14	
Змістовний модуль 2. Галузево-компонентні аспекти екологічного інспектування.						
Тема 4. Екологічне інспектування природно-заповідних територій.	4	1		4	12	Поточе опитування
Тема 5. Екологічне інспектування у галузі охорони, використання і відтворення тваринного світу.	4	1			12	
Тема 6. Здійснення державного контролю за станом атмосферного повітря, водними, лісовими та земельними ресурсами.	4	2	1		12	
Тема 7. Перевірка об'єкту з питань утворення, розміщення та знешкодження відходів.	4	2			12	
Тема 8. Результати інспектування і взаємодія екологічної інспекції з підрозділами державних установ.	4	2			12	
Разом	26	14	2	6	102	

**заочна форма навчання**

	Кількість годин			
	Лекції	Прак-тичні заняття	Самостійна робота	Контрольні заходи
<b>Змістовний модуль 1. Загальні аспекти екологічного інспектування.</b>				
Тема 1. Державна екологічна інспекція.		1	17	
Тема 2. Громадський контроль у галузі охорони навколишнього природного середовища.	2		17	
Тема 3. Особливості та характеристика інспекторських перевірок дотримання вимог екологічного законодавства.		1	17	
<b>Змістовний модуль 2. Галузево-компонентні аспекти екологічного інспектування.</b>				
Тема 4. Екологічне інспектування природно-заповідних територій.	2		17	
Тема 5. Екологічне інспектування у галузі охорони, використання і відтворення тваринного світу.		1	17	
Тема 6. Здійснення державного контролю за станом атмосферного повітря, водними, лісовими та земельними ресурсами.	2		17	
Тема 7. Перевірка об'єкту з питань утворення, розміщення та знешкодження відходів.		1	17	
Тема 8. Результати інспектування і взаємодія екологічної інспекції з підрозділами державних установ.	2		19	
Разом	8	4	138	

**5. Тематика практичних занять**

**Змістовний модуль 1. Загальні аспекти екологічного інспектування.**

**ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1.**

**Тема 1. Державна екологічна інспекція.**

**Мета:** ознайомитися з функціями Державної екологічної інспекції.

**Питання для обговорення:**

1. Визначення, склад, функції та основні завдання Державної екологічної інспекції.
2. Процеси, підконтрольні Державній екологічній інспекції. Колегія Державної екологічної інспекції.
3. Структура керівництва та права Державної екологічної інспекції.
4. Головний державний інспектор України з охорони навколишнього природного середовища.

5. Спеціально вповноважені державні органи у галузі охорони природи та раціонального використання природних ресурсів.
6. Основні завдання, обов'язки і права державних інспекторів.
7. Державне управління охорони навколишнього природного середовища в області, його структура, завдання, права та повноваження.

## **ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2.**

**Тема 2. Громадський контроль у галузі охорони навколишнього природного середовища.**

**Мета:** зрозуміти роль громадського контролю у галузі охорони навколишнього природного середовища.

**Питання для обговорення:**

1. Правове забезпечення громадського екологічного контролю в Україні.
2. Основні функції, права та обов'язки громадських екологічних інспекторів.

## **ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 3.**

**Тема 3. Особливості та характеристика інспекторських перевірок дотримання вимог екологічного законодавства.**

**Мета:** вивчити особливості та характеристики інспекторських перевірок дотримання вимог екологічного законодавства.

**Питання для обговорення:**

1. Види інспекторських перевірок.
2. Планування та проведення інспекторських перевірок дотримання вимог екологічного законодавства.
3. Оформлення результатів перевірки.
4. Адміністративні заходи.

## **Змістовний модуль 2. Галузево-компонентні аспекти екологічного інспектування**

### **ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 4.**

**Тема 4. Екологічне інспектування природно-заповідних територій.**

**Мета:** ознайомитися з порядком екологічного інспектування природно-заповідних територій.

**Питання для обговорення:**

1. Мета та завдання перевірок дотримання вимог природоохоронного законодавства на територіях ПЗФ.
2. Документальна перевірка дотримання вимог природоохоронного законодавства на територіях ПЗФ.
3. Натурна перевірка дотримання вимог природоохоронного законодавства на територіях ПЗФ.
4. Оформлення результатів перевірки та надання приписів.

**Тема 5. Екологічне інспектування у галузі охорони, використання і відтворення тваринного світу.**

**Мета:** ознайомитися з порядком екологічного інспектування у галузі охорони, використання і відтворення тваринного світу.

**Питання для обговорення:**

1. Контроль за охороною, використанням та відтворенням тваринного світу (у тому числі водних живих ресурсів).
2. Порядок здійснення, основні завдання, планування та організація державного контролю за дотриманням вимог охорони, використання та відтворення тваринного світу (у тому числі водних живих ресурсів).



3. Перевірка орендарів водних об'єктів та користувачів водою у режимах рибогосподарської експлуатації.
4. Перевірка мисливських угідь.

### **ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 5.**

**Тема 6. Здійснення державного контролю за станом атмосферного повітря, водними, лісовими та земельними ресурсами.**

**Мета:** ознайомитися з порядком екологічного контролю за станом атмосферного повітря, водними, лісовими та земельними ресурсами.

**Питання для обговорення:**

1. Перевірки стаціонарних джерел забруднення повітря.
2. Перевірки пересувних джерел забруднення повітря.
3. Основні порушення законодавства про охорону атмосферного повітря.
4. Здійснення державного контролю за охороною та раціональним використанням водних ресурсів.
5. Перевірки водоохоронної діяльності промислових об'єктів.
6. Екологічне інспектування використання земельних ресурсів.
7. Здійснення державного контролю за охороною земельних ресурсів

### **ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 6.**

**Тема 7. Перевірка об'єкту з питань утворення, розміщення та знешкодження відходів.**

**Мета:** ознайомитися з порядком екологічного контролю утворення, розміщення та знешкодження відходів.

**Питання для обговорення:**

1. Проблема відходів в Україні.
2. Державний контроль у сфері поводження з відходами.
3. Перевірка об'єкту з питань утворення, розміщення та знешкодження відходів.

### **ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 7.**

**Тема 8. Результати інспектування і взаємодія екологічної інспекції з підрозділами державних установ.**

**Мета:** вміти оформити результати інспектування і передавати інформацію зацікавленим сторонам.

**Питання для обговорення:**

1. Результати екологічного інспектування та їх оформлення.
2. Документи, що складаються по закінченню перевірки діяльності підприємства представником Державної екологічної інспекції.
3. Види взаємодії державної екологічної інспекції з відповідним державним службами під час виконання своїх службових обов'язків

## **6. Комплексне практичне індивідуальне завдання**

Індивідуальні завдання з дисципліни «Екологічне інспектування» виконуються самостійно кожним студентом на основі вільного вибору теми завдання. КППЗ охоплює усі основні теми дисципліни. Метою виконання КППЗ є поглиблення знань студентів у тих темах курсу, що найменш розглядаються у лекційних і практичних заняттях. При виконанні та оформленні КППЗ студент може використати комп'ютерну техніку, інформацію з Інтернету, статистичний, довідковий та інші необхідні матеріали. Виконання КППЗ вимагає від студентів навичок опрацювання статистичних показників, вміння робити еколого-економічні розрахунки, аналізувати і систематизувати використану інформацію, робити висновки та рекомендації щодо вирішення поставлених екологічних проблем. КППЗ оцінюється за 100 – бальною шкалою з наступним її переведенням у середньозважену величину в залежності від питомої ваги відповідної складової залікового кредиту.

## Варіанти КПЗ з дисципліни «Екологічне інспектування».

1. Контроль при рекультивації порушених земель та зберіганні родючого шару ґрунту.
2. Перевірки об'єкту з питань утворення, розміщення та знешкодження відходів.
3. Екологічний контроль за впливом сільськогосподарських об'єктів на водні ресурси.
4. Особливості перевірок меліоративних систем. Порядок відбору проб води на екологічний контроль.
5. Громадський контроль за додержанням режиму територій та об'єктів природно-заповідного фонду.
6. Практичні рекомендації щодо застосування адміністративних санкцій до порушників природоохоронного законодавства.
7. Перевірки водоохоронної діяльності промислових об'єктів.
8. Основні порушення водного законодавства.
9. Перевірки пересувних джерел забруднення повітря.
10. Основні порушення законодавства про охорону атмосферного повітря.
11. Екологічне інспектування повітряноохоронної діяльності підприємств.
12. Екологічне інспектування рекультиваційних робіт.
13. Екологічний контроль на кордоні та в зоні діяльності регіональних митниць.
14. Екологічний контроль у містах.
15. Екологічний контроль рибних ресурсів.

7.

### Самостійна робота

№ п/п	Тематика
1	Кваліфікація порушень природоохоронного законодавства та види відповідальності.
2.	Порядок екологічного огляду виробничих процесів підприємства.
2.	Зміст інспекційної перевірки стаціонарних джерел забруднення.
3.	Основні етапи перевірки стаціонарних джерел забруднення.
4.	Особливості інспекційної перевірки пересувних джерел забруднення повітря.
5.	Зміст інспекційної перевірки пересувних джерел забруднення.
6.	Методика проведення інструментального контролю токсичності відпрацьованих газів бензинових двигунів автомобілів.
7.	Перевірка комплексної водоохоронної діяльності промислового об'єкта.
8.	Перевірка систем водовідведення промислового об'єкта.
9.	Відбір проб води для встановлення можливого забруднення і ступеня забрудненості водного об'єкта.
10.	Зміст перевірки об'єктів створення, розміщення та знешкодження відходів.
11.	Основні порушення при поводженні з токсичними відходами.
12.	Способи тимчасового зберігання відходів на території об'єкта екологічного інспектування.
13.	Перевірка водоохоронної діяльності промислових об'єктів.
14.	Відбір проб для визначення завислих речовин, нафтопродуктів, показників БСК та ХСК.
15.	Відбір проб води.

### 8. Тренінг з дисципліни.

**Тематика: Розробка плану екологічної перевірки підприємства (іншого об'єкту за вибором студента).**

1. Розробити план екологічної перевірки підприємства.
2. Представити план у вигляді презентації.

### 9. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі навчання дисципліни «Екологічне інспектування» використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- стандартизовані тести;
- поточне опитування;
- модульне тестування та опитування;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- оцінювання результатів КПІЗ;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

### 10. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Екологічне інспектування» визначається як середньозважена величина, в залежності від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2	Заліковий модуль 3 (підсумкова оцінка за КПІЗ, тренінг)
30%	40%	30%
1. Опитування (тестування) на заняттях: 3 теми по 5 балів – мах 15 балів. 2. Письмова робота – мах 85 балів.	1. Усне опитування (тестування) на заняттях: 5 тем по 5 балів – мах 25 балів. 2. Письмова робота – мах 75 балів.	1. Підготовка КПІЗ – мах 40 балів. 2. Захист КПІЗ – мах 40 балів. 3. Участь у тренінгах – мах 20 балів.

### Шкала оцінювання:

За шкалою університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85–89	добре	B (дуже добре)
75–84		C (добре)
65–74	задовільно	D (задовільно)
60–64		E (достатньо)
35–59	незадовільно	FX(незадовільно з можливістю повторного складання)
1–34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

### 11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

	Найменування	Номер теми
1.	Електронний варіант лекцій	1–8
2.	Тестові завдання (електронний варіант)	1–8

### **Рекомендовані джерела інформації:**

1. Екологічний контроль та екологічне інспектування : навчально-методичний посібник / Ольга Пилипович. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2019. – 122 с.
2. Екологічне інспектування : Конспект лекцій / Ольга Анатоліївна Караїм. – Луцьк : Вежа-Друк, 2016. – 148 с.
3. Клименко М.О., Прищеп А.М., Стецюк Л.М. та ін. Екологічне інспектування. Практикум: навчальний посібник / М.О. Клименко, А.М. Прищеп, Л.М. Стецюк, О.А. Брежицька - Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2014. - 228 с.
4. Мельниченко Г.М. Методичні рекомендації до практичних робіт та самостійної роботи з дисципліни «Екологічне інспектування» для студентів спеціальності 101 Екологія (ОР магістр) – Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2021. – 39.
5. Положення про Державну екологічну інспекцію України, яке затверджено постановою КМУ від 19 квітня 2017 р. № 275.